Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

8.9.2025

Lakivaliokunta

lav@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto asiassa: HE 61/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 17 ja 20 luvun muuttamisesta

Yleistä

Lakivaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä HE 61/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 17 ja 20 luvun muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia. Raakaa väkivaltaa esittävän kuvamateriaalin hallussapito säädettäisiin rangaistavaksi ja lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidolle säädettäisiin törkeä tekomuoto. Törkeän tekomuodon säätäminen ankaroittaisi lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidon rangaistuksia. Ehdotetuilla rikoslain muutoksilla toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan hallitus tiukentaa lasta seksuaalisesti esittäviä kuvia ja raakaa väkivaltaa esittävää kuvamateriaalia koskevaa sääntelyä vakavien rikosten uhreina olevien lasten suojelemiseksi. Lisäksi hallitusohjelmakirjauksen mukaan huolehditaan, että muun raa'an väkivaltamateriaalin hallussapito on kriminalisoitu ihmisten ja eläinten suojelemiseksi.

Sisäministeriön lausunto asiassa

Sisäministeriö pitää hallituksen esityksen luonnoksessa esitettyjä muutoksia ja tavoitteita kannatettavina. Raakaa väkivaltaa esittävän kuvan tai kuvatallenteen hallussa pitäminen ei edes pieneen lapseen kohdistuvana ole nykyisen rikoslainsäädännön mukaan rangaistavaa. Tätä voidaan pitää epäjohdonmukaisena ottaen huomioon, että lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapito on laissa rangaistava teko.

Sisäministeriö pitää kannatettavana väkivaltakuvausten kriminalisoimisen rajaamista kaikkein raaimpaan väkivaltaan. Kriminalisoimisesta säädettäessä

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Sisäministeriö PL 26 00023 Valtioneuvosto	 Kirkkokatu 12 Helsinki	 0295 480 171 +358 295 480 171	 09 160 44635 +358 9 160 44635	 kirjaamo.sm@govsec.fi www.intermin.fi

on luonnoksesta ilmenevällä tavalla olennaista huolehtia sananvapauden turvaamisesta, jolloin esimerkiksi uutisissa ja elokuvissa esitettävien väkivaltakuvausten hallussa pitäminen ja levittäminen rajautuisivat kriminalisoinnin soveltamisalan ulkopuolelle. Sisäministeriö pitää yhtä lailla tärkeänä, että mahdollisten rikosasiassa todisteena käytettävien ja säilytettävien väkivaltakuvausten hallussapito olisi sallittua. Todisteena säilyttämiseen saattaa liittyä näyttökysymyksiä säilyttämisen tarkoitusperästä tilanteissa, joissa väkivaltakuvaus löytyy yksityishenkilön hallusta.

Sisäministeriö pitää perusteltuna sitä, että raa'an väkivallan käsite on luonnoksessa sidottu rikoslain 17 luvun 17 §:n 1. momenttiin, jossa tarkoitetulla tavalla raakana voidaan esitöiden mukaan pitää muun muassa vakavanlaatuista ihmisen henkeen tai terveyteen kohdistuvaa tekoa, eläimeen kohdistuvaa väkivaltaa, sadistista pahoinpitelyä, kiduttamista tai silpomista.

Kuten luonnoksesta ilmenee, lasten pahoinpitelykuvauksia tuotetaan ja levitetään kansainvälisesti jatkuvasti enemmän ja niitä käytetään myös seksuaalisiin tarkoituksiin. Älylaitteiden ja internetin käytön lisääntymisen sekä teknologian kehittymisen takia väkivaltakuvaukset leviävät helposti ja hyvin laajasti. Sisäministeriö korostaakin sitä, että useissa Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa velvoitetaan suojelemaan lapsia seksuaaliselta, ruumiilliselta ja henkiseltä väkivallalta ja kriminalisoimaan lasta seksuaalisesti esittävän materiaalin hallussapito ja levittäminen. Vaikkakaan Suomea sitovat EU-oikeudelliset ja kansainvälisiset velvoitteet eivät nimenomaisesti edellytä säätämään lasta seksuaalisesti esittävän materiaalin hallussapidolle törkeää tekomuotoa, korottamaan rangaistuksia tai säätämään väkivaltakuvauksen hallussapitoa rangaistavaksi, pitää sisäministeriö hallituksen esityksen luonnoksessa esitettyjä muutoksia kannatettavina ja perusteltuina huomioiden perustuslain 22 §:n mukainen julkisen vallan vastuu perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien turvaamisen toteutumisesta ja YK:n yleissopimuksessa lapsen oikeuksista (SopS 60/1991) ilmenevä lapsiin kohdistuva erityinen suojan tarve.

Lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidon törkeän tekomuodon rangaistusseuraamukseksi on luonnoksessa ehdotettu vankeusrangaistusta 4 kuukaudesta 4 vuoteen. Maksimirangaistus mahdollistaa esitutkintaviranomaisille myös salaisten pakkokeinojen käytön. Pakkokeinojen käyttöalan laajentumisella sekä uusien rangaistussäännösten lisäämisellä rikoslakiin voidaan olettaa olevan jonkin verran poliisia työllistävä vaikutus. Sisäministeriö yhtyy luonnoksessa esitettyyn näkemykseen siitä, että tämä vaikutus lienee vähäinen. Rangaistavaksi säädetyn teon maksimirangaistus ei ole ainoa kriteeri, minkä perusteella poliisi tapauskohtaisesti arvioi pakkokeinojen käyttöä esitutkinnan aikana, vaan huomioon tulee ottaa myös pakkokeinolaissa mainitut pakkokeinojen käytön rajoittamisperusteet. Muutos tukee poliisin tekemän esitutkinnan toteuttamista sekä näytön hankkimista ja rikosvastuun toteutumista soveltamisalaan sisältyvien rikosten osalta.

Muilta osin sisäministeriöllä ei ole lausuttavaa.

Poliisitarkastaja Arto Hietanen

Jakelu Eduskunta, Lakivaliokunta

Tiedoksi Sisäministeri Mari Rantanen
Valtiosihteeri Heikki Tamminen
Erityisavustaja Heli Heikkola
Erityisavustaja Asseri Kinnunen
Kansliapäällikkö Matti Sarasmaa
Hallinnollinen avustaja Jaana Söderman
Hallinnollinen avustaja Tiina Landström
Hallinnollinen avustaja Heidi Mäkiprosi
SM Oikeusasiat